

Lohiregaali puhutti Pellossa

PELLO – Lohiregaali tarkoittaa sitä, että valtio omistaa Tornionjoen lohen ja meritaimenen. Mutta mihin lohiregaali perustuu vai perustuuko se mihinkään?

Entä mitä tapahtuu, jos vatio luopuu regaalista? Siitäkin keskusteltiin maanantai-iltana Pellossa. Asia kiinnosti, sillä Pellonhovin auditorio oli lähes täynnä. Kaukaisimmat osallistujat olivat tulleet Kuusamosta ja Iistä asti.

Tilaisuuden avannut kunnanjohtaja **Eero Ylitälo** totesi, että Väylän merkitys tornionlaaksolaisille on iso.

– Se on luonnon kauneutta ja elinvoimaa. Se on elämän virta.

Ylitälo ihmetteli myös ympäristöliikkeiden passiivisuutta Tornionjoen lohiasassa.

Hän lähetti maa- ja metsätalousministeri **Jari Lepälle** terveisiä puolueettoman neuvottelukunnan perustamiseksi lohiregaaliansian ratkaisemiseksi.

Ei lakia takana

Lapin Yliopiston tutkija **Juha Joon**a selvitti asiaa maa- ja metsätalousministeriön toimeksiannosta. Hänen tutkimuksensa valmistui vuonna 2015.

– Kalastuslain pääsääntö on, että kalastusoikeus kaikkiin kalalajeihin kuuluu vesialueen omistajalle. Jos väitetään, että se kuuluu jollekin muulle, todistustaakka on sillä, joka väittää sen itselleen kuuluvan.

Joonan mukaan kalastusoikeuden täytyy perustua lainsäädäntöön tai yksityisoikeudelliseen saantoon.

– Eivätkä kerran saadut oikeudet vanhene ajan myötä.

Joon ei löytänyt vuosisatojen takaakaan lakia, joka olisi antanut valtiolle omistusoikeuden.

Sittemmin ministeriö tilasi lausunnon emeritusprofes-

sori **Erkki Hollolta**. Ei hänkään löytänyt lakia, mutta oli sitä mieltä, että regaalista on tullut osa voimassa olevaa lainsäädäntöä, ja sen muuttaminen vaatisi lain muuttamista.

Uusin selvitys on uunituore

Joonan ja Hollon jälkeen asiaan on paneutunut Maa- ja metsätalousministeriön asiantuntija **Peppiina Huhtala**. Hänen selvityksensä Pohjois-Suomen erityisperusteiset kalastusoikeudet ja lohiregaali on julkistettu aiemmin netissä ja nyt se oli saatavana myös paperisena versiona.

Selvityksen mukaan lohiregaali on vakiintunut oikeustilaksi. Sitä Juha Joon kommentoi omassa puheenvuorossaan sanomalla, että ”edelleen puuttuu tietoa siitä, miten valtio on saanut kalastusoikeudet”.

Selvityksessä lähdetään siitä, että niin sanottujen koskitilojen osalta kalastusoikeus palautuisi niiden omistajille. Suurin omistaja on Fortum, joka aikanaan osti koskiosuuksia Imat-

ran Voima Oy:n nimellä. Tornion-Muonionjoessa koskitiloja on erityisesti Yli-tornion, Pellon ja Kolarin kuntien alueilla.

Peppiina Huhtalan esitys keskeytettiin useita kertoja jopa vastaväitteillä, mutta hänen hymynsä ei hyytynyt.

Jokiseuralta täystyrmäys

Tornio-Muonijokiseuran puheenjohtaja **Kalervo Aska** tyrmäsi Huhtalan selvityksen varsin kovasanaisesti.

– Se on karmeata luettavaa. Outoa on sekin, että kiistan osapuoli tekee itse selvityksen.

– Selvitys mainitsee valtion saannon peruserusteeksi sanan ”vanhastaan”.

– Toinen selvitys oli, että keskiajalta olisi säilynyt nykypäivään joku regaalioppi. Hyvänen aika!

Kalervo Askan mukaan Huhtalan selvityksessä toistetaan kymmeniä kertoja, että lohenkalastus kuuluu regaali-oikeutena valtiolle.

– Vahingossakaan ei kerrota, mihin lohiregaali perustuu.

Sapiskaa sai myös Erkki

Hollo.

– Se sisältää karkeitä virheitä. Siinä väitetään muun muassa, että regaali on valitseva oikeustila Ruotsissa, vaikka siellä ei ole regaalia ollut pitkään aikaan.

Koskitilojen kalastusoikeus

– Koskitilat kuuluvat sopimusoikeuden piiriin, Kalervo Aska sanoi.

– Nyt asiaa yritetään kumota katsomalla, että joku rekisteri on voimakkaampi kuin sopimusoikeus.

– Yleensä kalastusoikeus on tilan oikeutta, ei henkilö-oikeutta.

Turtolan jakokunta myi vesiosuutensa Imatran Voima Oy:lle. Kauppakirjaan merkityssä kauppaehdossa numero 3 sanotaan: ”Myyjillä on edelleenkin oikeus kalastamiseen, metsästämiseen ja kulkemiseen myydyillä vesialueilla.”

– Kalastus oli arvokkaampaa kuin virtaava vesi, joita ei voinut käyttää kuin pyykin virutukseen.

– Jakokunta pidatti kalastusoikeuden, eivät henkilöt. Siitä ei voi olla toista tulkin-

taa, Kalervo Aska korosti.

– Perustuslakivaliokunta linjasi lausunnossaan kalastusoikeuden aseman suhteessa omaisuuden suojaan.

– Se erittäin sitova siksi, että perustuslakivaliokunta puuttui asiaan, vaikka se ei ollut hallituksen esityksessä.

Kalervo Aska oli varustautunut tilaisuuteen kahdella lakikirjalla. Toinen oli 1700-luvulta, toinen nykyinen perustuslaki. Sen hän luovutti ministeriölle.

– Koska näyttää, että teiltä tämä puuttuu.

Yleisö ääneen

Heino Juuso kertoi lapsena kuunnelleensa, kun koski-kauppoja hierottiin.

– Isä sanoi, että kalastusta ei myydä. Imatran Voiman edustaja sanoi, että meitä ei kalastus kiinnosta, meitä kiinnostaa sähkö.

Heikki Jolma siteerasi entistä oikeuskansleria **Jaakko Jonkkaa**.

– Virkavalta ilman lakia on mielivaltaa.

– Meillä täällä Väylällä kalastusviranomaisen on muodostanut käytäntöjä, joista on muodostunut val-

lankäyttöä ilman, että olisi osoitettu oikeusperustetta.

– Oikeuksista on aina kiva puhua, mutta yhtään sanaa en ole kuullut kalastustilojen ja koskitilojen velvollisuuksista, **Seppo Rätty** sanoi.

Ja niin edelleen. Kysymyksiä ja kommentteja riitti laidasta laitaan. Myös useita raketavia ehdotuksia esitettiin, mutta myös tiukkoja kommentteja.

– Valtio tuhosi lohen.

Varovaisia lupauksia

MMM:n neuvotteleva virkamies **Tapio Hakaste** totesi, että tehtyjen selvitysten tarkoituksena on selvittää, mikä on lohiregaalin oikeustilatilanne tällä hetkellä.

– Jos sitä halutaan muuttaa se vaatii lainmuutosta. Se on siitä eteenpäin poliittikkojen asia.

Viimeisen puheenvuoron käytti Jari Lepän luonnonvara-asioista vastaava erikoisavustaja **Teppo Säkkinen**. Hän on Peppiina Huhtalan tapaan kotoisin Rovaniemeltä.

– On varmaan meille jokaiselle selvää, että se, miten lohen kalastusoikeus on siirtynyt valtiolle, ei vastaa tämän päivän oikeuskäsitystä. Lähtökohdaksi täytyy kuitenkin ottaa, että lohiregaali on vallitseva oikeustila.

Säkkinen mukaan tila on siis lain mukainen.

– Mutta sitten voidaan kysyä, onko se oikeudenmukainen tai tarkoituksenmukainen.

Säkkinen lupasi viedä Lepälle viestiä ja kiirehtiä neuvottelukunnan perustamista.

– Se vaatii kaikkien osapuolien mukanaoloa.

– Ministeri Leppä on myös valmis kuulemaan Lapin kansanedustajien kantoja asiaan ja toimimaan niiden pohjalta, Säkkinen lupasi.

Kari Kaulanen

Peppiina Huhtala joutui kuuntelemaan kommentteja ja kysymyksiä kesken esityksensä.

Kalervo Aska luovutti puhetta johtaneelle viestintäjohtajalle Jari Lepälle Suomen perustuslain ministeriöön vietäväksi.

Juha Joon kertoi omasta selvityksestään.